

V drugi del prvega odstavka spada odločno tudi „Slovo“, ki je zašla med „Balade in romance“ v drugi odstavek. Ta pesem je „flott“ ter zapisana z bravuro in nosi znak lepih večerov, polnih čara, ko vstane pesimizem v duši, ki ga prežene le poezija sladkih ženskih ustnic in kipeče čaše. Novih filozofskih vprašanj Maister ne rešuje. V „Baladah in romancah“, ki obsegajo tretjino zbirke, se vidi, da je učenec Aškerčev v epskem pripovedovanju, a tuintam je vzel celo problem, ki ga je zavil v balado, iz obzorja njegovega, toda prikrojil ga je seveda po svoje, n. pr. Golgota (Aškerc je zložil Iškarijota). „Golgota“ ima prav vznesene momente in ni je zastoj postavil Maister na čelo 2. odstavka. Polna humorja je „Legenda“, ki pripoveduje, kako sta hodila Zveličar in sveti Peter po Beli krajini. Sv. Peter se je potil v žgoči vročini ter prosil Krista, naj potrka malo v klanec, da priteče iz zemlje studenec, kjer bi si ugasil silno žejo. Zveličar pa se nasmehne ter pravi, da naj pomni tudi Kranjec, kdaj da je prelival po njegovih golih klancih kisel pot sv. Peter, in ko udari s palico po tleh, vzraste trta po gorica, ki je rodila — dolenjski cviček. V ritmu srbskih narodnih pesmi je zložena „Mati“, kjer pripoveduje o majki kraljeviča Marka, ki se je solzila, ko je Marko premagal sovraga, češ, koliko solza da je povzročil sinko in kakšno gorje materam ubitih s svojo zmago. „Patra Feliksa zdravilo“ je v epiko transferirana lirika Maistrova. „Sv. Martin“ je pestrobarna slika, ki bi jo vzporejal s kakšno Murnovo „kmečko pesmijo“, „Kazaška“ pa je v istini globokočutna.

Polne narodne duha so „Fantovske“. Zdi se mi, da se je na tem mestu Maister posebno dobro počutil. V „Fantovskih“ mi ugaja skoro najbolj „Pomlad“, kjer poje v tretji kitici: „In v vrstah fantje mi gredo, s piščalkami po zeleni poljani, dekleta pa jih ljubijo . . . Oj, prav tako kot lani“. „Tožba“ je prav jugoslovanski, srbski motiv. Spretno je povil Maister tri šopke, ki jih kmečka dekleta najrajša spletajo ljubčkom: „Roženkravt“, „Nageljček“, „Rožmarin“. In kakor v resnici rožmarin — vsaj meni — najlepše diši izmed vseh treh cvetk priproste ljubezni, tako je tudi Maistrov „Rožmarin“ ves poln vonja poezije med njegovimi šopki. „Soneti“ zaključujejo prvo Maistrovo zbirko poezij. V sonetih poskuša biti refleksiven, in vendar mu uide vesel akord v „Patru gvardijanu“ med temnejše zvoke, med katerimi pa poje seveda tudi erotična struna. Prav ugajal mi je zadnji sonet in obenem zaključni poem „Ne boj se smrti“ radi izvirnih pesniških figur in krepke misli.

Josip Regali-Sever.

Vekoslav Spindler: Zapihal je jug. — „Edino, da imam v bodočih letih spomin na dneve mladosti, tolažbo v morda težkih časih in zavest, da nisem zapravljal odbeglih dni življenja, predajem pričujočo knjižico svojemu narodu in jo poklanjam vsem ljubečim in zatiranim.“ Tako predgovor tega mladega pesnika, ki še nesigurno stopa pred nas s prvenci svoje lirične muze. Dasi je Spindlerjev umetniški profil še dovolj nedoločen, neizražen, vendar je gotovo, da je vsa njegova narava lirski. On spada po svojem čutenju in izražanju med moderne, ni pa eden izmed tistih borcev, ki vetru in pišu nakljub ženo svoje vrance naprej, naprej — želeč svobode, želeč svetlobe. Spindler je, kolikor ga izdaja njegova neobširna zbirka, veleobčuten erotik, eden izmed mehkih sanjačev, ki ob tilih večerih hrepene po sreči in s srdom v srcu tožijo o kruti usodi, ki jih je neki zadela: on je pasivna narava. Kaj pomaga, da včasih govori tudi o božanskih svojih silah, o krepkem rodu, ko se še tako mlad šteje med zatirance, ko tako mlad že zbira za starost izpričevala, da ni „zapravljal odbeglih dni življenja“. Njegov pogum je ponarejen, njegova modrost o življenju, češ, „upornika samo je svet“, je izposojena, naučena.

Ravnotežja ni v njem. Odtod tudi treba razumeti, da govori naš mladi pesnik vedno le o pokopani sreči, o pozabljenem zvonkem smehu, o razočaranjih in prevarah. Spindler se še išče, gotovo! Zato tudi ne smemo misliti, da mu je vse to zlo res tako zagrenilo življenje, kakor bi se zdelo; za to se ni treba ravno sklicevati na dejstvo, da se naš pesnik z drugimi boljšimi in slabšimi tovariši tolaži vsaj z ljubeznijo in poezijo. Res, da je pretežna večina objavljenih pesmi resnega, včasih naravnost mračnega značaja, ali med temi so prav tiste, ki so izšle neposredno iz pesnikove duše, menda najmanj uspele. Kadar pa nam Spindler zapoje kako o ognjenih sokih trt z naših gor, o brezskrbnem vasovanju v Logarovcih ali kadar nam udari na strune, ki so nam znane iz narodnih pesmi, tedaj mu nehote pritegnemo in zbor zašumi, kakor bi bil res zapihal jug preko naših ravnin, nesoč pomlad, veselje, življenje. Tudi hvalim njegove, dasi često temne, mračne slike, njegova včasih mojstrsko zadeta razpoloženja, naj se tičejo njegove notranjosti ali njegove dežele in domovine. V teh sicer tudi ni vselej docela izviren, ali okvir, ozadje mu je domače, za nas novo; kakor drugi boljši slovenski umetniki naših dni, tako išče pomalem tudi Spindler stikov z rodno grudo, prisluškuje šepetanju rodne zemlje, vleče vase vonj, ki puhti iz teh plodnih plasti. Najslabejše v zbirki so vsekako tiste številke, kjer nam pesnik pripoveduje o svojem bolj ali manj resničnem življenju, rekel bi — zunanjem življenju. Varovati bi se moral sploh, da ne zamenja umetniško lepega in osebno važnega; lepo in sveto je čuvstvo, ki veže člane rodbine med seboj, ali Spindler je izrazil to dovolj nepoetično, včasih naravnost topo (primeri zlasti verza: „ustne pa ti (otroku) pesem šepetajo, — božanstveno pesem: ata, ata!“ in druge!). Zato je prav storil, da je zaključil zbirko z nežnimi in menda najboljšimi: Vltavskimi pesnami (4), kajti z njimi si čitatelj vsaj nekaj ublaži nevoljo radi prejšnjih ponesrečenih števil. Vsekako pa treba priznati, da je med plevami tudi klenega zrnja, ki priča o pešniški duši avtorjevi in o njegovi umetniški sili, ki bo v prihodnje lahko še boljše plodove ustvarila.

Dr. Ivan Merhar.

Dr. M. Murko — „Euphorion“ XI. — V tem znanstvenem časopisu za slovstvo — najboljšem v Avstriji — je objavil vseučiliški profesor M. Murko na strani 106.—120. lepo razpravo, ki se tiče zlasti utemeljitelja dunajske slavistiške šole, našega grčavega rojaka Jerneja Kopitarja, in je zato tudi za nas zanimiva. — Povod Murkovi razpravi je pravzaprav nevažna pomota v zbranih „Kleine Schriften“ največjega germanista, Kopitarjevega sodobnika Jakoba Grimma. V 4. zvezku omenjenih „Kleine Schriften“ na strani 437.—455. je namreč po „Wiener allgemeine Literaturzeitung“, 1816, šte. 20, 21, ponatisnjena anonimna ocena srbskih narodnih pesmi; izdajatelji Grimmovih „Kleine Schr.“ (leta 1869.) seveda niso vedeli, da je dotično oceno že 12 let prej (leta 1857.) ponatisnil Miklošič v „Kleine Schriften“ — Kopitarjevih! Zmotili so se ti izdajatelji tem laglje, ker je bil Grimm prvi del srbskih narodnih pesmi v omenjeni „Literaturzeitung“ res ocenil, kar zabeleži urednik tega lista — Kopitar! — sam s ponosom v spremnici te recenzije (glej Murka stran 113.); saj je tudi Kopitar pripravil Grimma za njegovega bivanja na Dunaju l. 1814.—1815., da se je učil srbski; saj je Kopitar v svoji vnetosti, kakor je Murko na strani 114. id., dognal, skušal, ne da bi bil prošen, Goetheja kar od početka pridobiti za prevajanje srbskih narodnih pesmi. —

To je ozadje za Murkovo razpravo; na tej podlagi je Murko, hoteč tudi iz notranjih razlogov dokazati, da je omenjena preporna ocena (anonimna zato, ker je ocenjena knjiga bila posvečena Kopitarju!) res Kopitarjeva, mojstrski prekritikoval nje vsebino; vsaka beseda, na katero se Murko sklicuje, je priča, da tako ni mogel